

משה חיים פלח

בדברי הירושלמי בדין סוטה לבועל

לבעל כך היא אסורה לבעול, כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בעול, יכול כשם שזרת סוטה אסורה לאחיו של בעל כך תהא אסורה לאחיו של בעול נישמעינה מן הדא האשה שהלך בעלה למדינת הים ואמר לה מת בעליך והיה לה יצם כאן ויצמה ומת ואחר כך בא בעלה אסור זה ומותר בזרתה אסור זה ומותר באשת אחיו ואשת אחיו לא כלרת סוטה היא הדא אמרה שזרת סוטה מותרת לאחיו של בעול.

והרש"ש העיר ע"ד הגרע"א, דכתס הא מיירי בגוונא דנשאת דנשאת לבעול ונפלה לאחיו של בעול, ולא מיירי בגוונא דתוס' דנשאת לאחיו של בעול ונפלה לפני הבעול [ועוד העיר דלמסקנא דחי להך ראיא ולא איפשיע יעו"ש בירושלמי].

ובפשטו כוונת הגרע"א וכן ביאר בחי' הגרנ"פ (סוף א"י לא) דהרי חזינן דסוטה לבעל אסורה ליצם אף דאינה סוטה כלפי היצם, וא"כ ה"ה אילו סוטה לבעול חשיבא כערוה לבעול, אף בגוונא דנשאת לבעול ונפלה לפני אחיו הו"א חשובה כערוה והו"א אסרה לרתה יעו"ש.

אך יש להעיר (וש"ר דעמדו בעיקר הדבר) דהנה האחרון תמכו בזמנת זהא דסוטה לבעל אסורה ליצום משום דעומאה כתיב זה

לרב ולרב אסי ליתניכו לפי שאינה זלזלת רבה, והקשו תוס' וז"ל וא"ת דמשכחת לה זרת רבה לענין בעול שנשאת לאחיו ולו אשה אחרת ומת בלא בניס דפוערת לרתה מן הבעול דלענין בעול נמי עומאה זה כמו לענין בעול ואם הלכה הלכה ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת כשם שהיא פטורה כך לרתה פטורה, ותירלו וז"ל ויש לומר דכיון דלגבי בעל לא משכחת זרת רבה אין לנו להחמיר בעומאה דגבי בעול יותר מטומאה דגבי הבעול, ועוד אומר ר"י דדוקא בעומאה דכתיב גבי בעל הוי כעריות דכתיב בלשון לאו לא יוכל בעלה וגו' אבל לבעול לא כתיב לאו אלא ונסתרה והיא נעמאה כו'.

הרי דנחלקו ב' תירוטי התוס' אי עומאה לבעול נמי חשיבא כעריות למיסר לרה, דבקושייתם וזתי' קמא נקטו דאף עומאה לבעול חשיבא כערוה למיסר לרה [אלא דליתא זלזלת לרה משום דאין להחמיר בעומאה לבעול יותר מטומאה דבעול] וזתי' בתרא נקטו דעומאה לבעול דלא כתיבא בלשון לאו לא חשיבא כלל כעריות.

והגרע"א (בגהש"ס) העיר על דצריהם דלהדיא איתא בירושלמי לקמן ר"פ האשה רבה (ה"ה) דלרת סוטה לבעול מותרת, והכי איתא התם סוטה כשם שהיא אסורה

ונפלה קמי זועל אוסרת לרתה, וכדנקטו תוס' ויעוין צקוב"ע (סט"ו ססק"א) ויעוין במשנת ר' אבהו (עמ' רמו).

אולם לפ"ז לריך ציחור עיקר הא דמצואר צירושלמי דהסועה עלמה אסורה לאחיו של זועל, ורק לרתה מותרת, ולכאורה לדרך הג"ל אף הסועה עלמה ראויה להיות מותרת לאחיו של זועל, כיון דאין האיבור צאישות.

ונראה דהנה יל"ע צעיקר ליטנא דמתני' (סועה כז ז) כשם שאסורה לצעל כך אסורה לצועל, דמאי "כשם", ולפ"ר היה נראה לצאר עפמשנ"ת לעיל צציואר עיקר סצרת תוס' צתי' קמא דאין להחמיר צעומאה דגצי זועל יותר מעומאה דגצי זעל, דיסוד איבור סועה לצועל הוי מחמת מה דנאסרה לצעל (מיהו יעוין עוד צל' מתני' שם כשם שהמים צודקין כו').

ובן הא דאמרינן צירושלמי דכשם שאסורה לאחיו של זועל כך אסורה לאחיו של זועל, נמי גדר דצצרים דיסוד איבור סועה ליצם דזועל הוי משום דהצועל אסרה גם על היצם דצעל וכדנצצאר לעיל.

ומעתה יש לדון לצאר הא דלרת סועה שריא לאחיו של זועל, אף דלרת סועה לצעל אסורה לאחיו של זעל, דהא ודאי ליכא טעם לאסור לרת סועה לצועל מחמת זנותה של לרתה, וצזה הוא דאיציעיא להו צירושלמי, מי אמרינן דאף לענין לרתה אמרינן דדין הצועל

כעריות והרי עומאה דכתיב צה היינו כלפי הצעל ואמאי אסירא ליצם, ונאמרו צזה כמה דרכים, ויש מהאחרו' דציואר (יעוין צקוב"ע סט"ו סק"א) דהך דינא היינו צצירוף ק"ו דצמותר לה נאסרה צחסור לה לא כ"ש [וכדאמרינן לקמן (יא ז) גצי מחזיר גרושתו וצסועה (ו ח) גצי סועה ספק] והנה התוס' לקמן (פד ז) עמדו אמאי לא אמרינן הך ק"ו אף לענין פלוט דכא [ונקטו דהך ק"ו ל"ש אלא צנאסרה אחר הנישואין ומשכח"ל דנפלע אחר הנישואין יעו"ש] וכה"ק התוס' צסועה (ו ח) וכצז ציארו האחרו' דל"ש הך קל וחומר אלא צמקום דהאיסור הוי צ"אישות", וכגון צסועה דיסוד האיסור הוי צאישות, דע"י הזנות נתקלקלה האישות ציניבהם, והציואו דכן משמע צדצרי רש"י צסועה (שס) ק"ו דאם נאסרת צסתירה זו צמותר לה צצעלה שהיה מותר לה ונתקלקלו עכשיו הנישואין ליאסר עליו, צחסור לה דהיינו יצמה שהוא אסור לה צחיי צעלה לא כל שכן שנאסרו נשואי הרשון שלא להתייצם מכה אותן הנישואין עכ"ל, משא"כ צשאר איסורין דאין צעלם האישות צציניבהם, אלא דהאשה אסורה, צזה אף היכא דאסורה לצעל ל"ה טעם לאוסרה ליצם.

ולפ"ז כל מה דמצואר צגמ' דסועה לצעל אסורה אף ליצם ל"ש אלא צאיסור סועה לצעל, דהוי קלקול צעלם האישות ושייכא הך סצרא, אף צאיסור סועה לצועל דל"ה איסור צאישות ל"ש הך טעמא, וא"כ נהי דחזינן מדצרי הירושלמי דלרת סועה לצועל אינה אסורה לאחיו של זועל, אף אכתי יתכן דסועה לצועל שנשאת לאחיו של זועל

צסועה, דאדרצה אסרה תורה נישואין אלו ול"ש צכו דין יצום, משא"כ צגוונא דהויא סועה ליצם ואינה סועה למת, צזה כיון דאישות המת המפיל ליצום הויא אישות המותרת, אף דליצם אסורה צאיסור סועה, אין זה טעם להפקיע דין יצום, והוא דלא כדנקטו תוס' צפשיטות, דכשם דסועה למת אינה מתייצמת, ה"ה דסועה ליצם עלמה ליצם יעוין צירושלמי שם צרת סועה למה היא אסורה רצי יוחנן אמר מריח ערוה נגעו צה רצ אמר מפני שכתוב צה עומאה כעריית].

כדין הצעל, או דילמא לענין צרתה ל"ש לדון דנאסרת לאחיו של צועל מחמת צרתה.

[ובציקר דברי הירושלמי, תמכו האחרו' דברי התם מלצד מה דהויא סועה לצועל [המפיל ליצום] הא הויא נמי סועה לצעל [דהא מיירי צהלך צעלה למדינת היס ושמעה שמת ונתייצמה וצא צעלה ומת היצם] והרי צרת סועה לצעל ע"כ אסורה, ודנו להוכיח דע"כ דסצירא ליה להירושלמי דהא דסועה אינה מתייצמת היינו דוקא צגוונא דהויא סועה למת המפיל ליצום, ומשום דצכה"ג "נתקלקלו הנשואין" כלשון רש"י